

Sygn. akt V ACa 431/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 stycznia 2016r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Iwona Wilk
Sędziowie:	SA Grzegorz Stojek SA Aleksandra Janas (spr.)
Protokolant:	Anna Fic

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2016r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa M. W. (1) i M. W. (2)

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w J.

przy udziale interwenienta ubocznego (...) Spółki Akcyjnej w K.

o naprawienie szkody

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 19 marca 2015r., sygn. akt I Cgg 21/12

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 o tyle, że ustawowe odsetki od kwoty 67.847 złotych zasądza od dnia 14 stycznia 2012r.;
2. oddala apelację w pozostałym zakresie;
3. zasądza od powodów solidarnie na rzecz pozwanej kwotę 1.800 (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Aleksandra Janas	SSA Iwona Wilk	SSA Grzegorz Stojek
----------------------	----------------	---------------------

Sygn. akt V ACa 431/15

UZASADNIENIE

Powodowie M. W. (2) i M. W. (1) wystąpili do Sądu Okręgowego w Gliwicach z pozwem, w którym domagali się zasądzenia od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w J. kwoty 153.645,67zł z ustawowymi odsetkami od 2 stycznia 2012r. oraz kosztami procesu. Uzasadniając żądanie podali, że na swej nieruchomości zrealizowali inwestycję polegającą na budowie domu jednorodzinnego z wbudowanym garażem, a w związku z ruchem należącego do pozwanej zakładu, to jest KWK (...) w O., zaszła konieczność wykonania robót zabezpieczających budowany obiekt przed wpływami eksploatacji górniczej. Koszt określonego w projekcie budowlanym sposobu zabezpieczenia ustalono w kosztorysie powykonawczym na 149.586,67zł, powodowie ponieśli nadto koszty sporządzenia dokumentacji projektowej w wysokości 4.059zł. Pozwana zaproponowała natomiast zwrot kosztów zabezpieczeń i dokumentacji projektowej w łącznej wysokości 86.849,48zł, na co powodowie nie przystali.

W odpowiedzi na pozew pozwana domagała się oddalenia powództwa oraz zasądzenia kosztów procesu, kwestionując żądanie powodów zarówno co do wysokości, jak i co do zasady. Podniosła, że na terenie, na którym dokonano zabezpieczenia budynków przed ryzykiem wystąpienia szkód górniczych, występują również wpływy KWK (...), należącej do (...) Spółki Akcyjnej w K., wobec czego także ta spółka powinna ponosić odpowiedzialność stosownie do zakresu wpływów. W konsekwencji pozwana domagała się ustalenia w niniejszej sprawie zasad i wysokości odpowiedzialności obu podmiotów z tytułu poniesionych przez powodów kosztów zabezpieczeń. Niezależnie od tego domagała się wyodrębnienia z kosztów zabezpieczeń tych kosztów, które powodowie i tak byliby zobligowani ponieść, niezależnie od ryzyk związanych z eksploatacją górniczą.

Na wniosek pozwanej Sąd Okręgowy zawiadomił o toczącym się postępowaniu (...) Spółkę Akcyjną w K., która zgłosiła interwencję uboczną po stronie pozwanej, popierając jej stanowisko.

Wyrokiem z 19 marca 2015r. Sąd Okręgowy w Gliwicach zasądził od pozwanej na rzecz powodów kwotę 67.847zł z ustawowymi odsetkami od 7 grudnia 2012r., a w pozostałym zakresie powództwo oddalił, odstępując jednocześnie od obciążania powodów kosztami procesu, a pozwanej – nieuiszczonymi kosztami sądowymi.

Sąd ustalił, że powodowie są właścicielami we wspólności ustawowej małżeńskiej nieruchomości obejmującej działkę nr (...) położonej w P. przy ul.(...), na której na podstawie pozwolenia budowlanego posadowili budynek mieszkalny z garażem. Nieruchomość ta położona jest na terenie górniczym, dla którego prognozowane są wpływy eksploatacji górniczej nie przekraczające II kategorii, wiążące się z ruchem pozwanej (KWK (...)) i ruchem (...) S.A. w K. (KWK (...)). W tej sytuacji powodowie byli zobowiązani do zabezpieczenia budynku przed wpływami eksploatacji górniczej. Sąd ustalił nadto, że pismem z 5 grudnia 2011r. powodowie zwrócili się do pozwanej o zwrot kosztów wykonanych w budynku zabezpieczeń przed szkodami górniczymi, a na jej żądanie w dniu 30 grudnia 2011r. przedłożyli także szczegółowy kosztorys powykonawczy. W kosztorysie tym wysokość kosztów zabezpieczeń wyniosła 149.586,67zł, a następnie została zweryfikowana przez pozwaną koreferatem do kosztorysu sporządzonym w lutym 2012r. na kwotę 82.790,48 zł. Ustaleń dotyczących wymaganego zakresu i wyceny robót zabezpieczających od skutków wpływów eksploatacji górniczej w budynku powodów oraz zgodności tych robót z dokumentacją zobowiązującą do zabezpieczenia przed wpływami drugiej kategorii Sąd dokonał na podstawie opinii Instytutu (...) Oddział w K. z dnia 4 lipca 2004r. oraz opinii uzupełniającej Instytutu z dnia 25 listopada 2014r. Na tej podstawie uznał za uzasadnione zabezpieczenie obiektu na wpływy eksploatacji górniczej wykonanie, zbrojenie i izolację żelbetowej płyty fundamentowej pod segmentem mieszkalnym, którego koszty zostały pomniejszone o wykonanie i zbrojenie hipotetycznego rozwiązania z rusztem fundamentowym, wykonanie i zbrojenie żelbetowych zewnętrznych ścian piwnic segmentu mieszkalnego, którego koszty zostały pomniejszone o wykonanie wariantowych ścian z pustaków betonowych, wykonanie, izolację i zbrojenie ściągów fundamentowych pod segmentem garażowym, zbrojenie i izolację ław fundamentowych części garażowej, wykonanie i zbrojenie żelbetowej posadzki garażowej wraz wieńcem, którego koszt został pomniejszony o wykonanie betonowej posadzki, wykonanie i zbrojenie żelbetowych rdzeni w mieszkalnej i garażowej części budynku. Wyliczony koszt prac zabezpieczających wraz z podatkiem VAT

wynosił 63.788zł. Dodatkowo ustalono, że powodowie ponieśli także koszty sporządzenia niezbędnej dokumentacji technicznej oraz kosztorysu powykonawczego w łącznej wysokości 4.059zł.

W oparciu o przedstawione okoliczności Sąd Okręgowy stwierdził, że dla oceny roszczenia powodów zastosowanie znajdują przepisy ustawy Prawo geologiczne i górnicze z dnia 4 lutego 1994r. ponieważ najpóźniej z datą złożenia u pozwanej kosztorysu powykonawczego, to jest 30 grudnia 2011r., po ich stronie powstał uszczerbek majątkowy, którego wyrównania domagali się od pozwanej. Przywołując art.91 i art.99 tej ustawy wskazał, że powodowie byli zobowiązani do wykonania w ramach realizowanej przez siebie inwestycji zabezpieczeń przed wpływami eksploatacji górniczej, a koszty wykonania tych zabezpieczeń stanowią nakłady, do zwrotu których na zasadach określonych w art. 95 ust. 2 ustawy zobowiązana jest pozwana jako podmiot uprawniony do wydobywania kopaliny w granicach obszaru górniczego (art. 93 ust. 1 ustawy). Jako bezzasadny Sąd ocenił zarzut pozwanej o występowaniu na obszarze, na którym położona jest nieruchomości powodów, także wpływów innego przedsiębiorcy prowadzącego eksploatację górniczą podkreślając, że odpowiedzialność tych podmiotów w myśl art. 441 § 1 k.c. w związku z art. 92 ustawy Prawo geologiczne i górnicze jest solidarna, a tym samym zgodnie z art. 366 § 1 k.c. wierzyciel może żądać zaspokojenia od wszystkich dłużników lub od każdego z osobna, a zaspokojenie wierzyciela przez któregokolwiek z dłużników zwalnia pozostałych. Z kolei wysokość kosztów zabezpieczeń, ustalona na podstawie opinii Instytutu (...), wyniosła 63.788zł, co łącznie z kosztami dokumentacji projektowej i powykonawczej (4.059zł) uzasadniało uwzględnienie powództwa do kwoty 67.847zł. O odsetkach Sąd orzekł w oparciu o art.481 k.c., ustalając datę początkową ich naliczania od dnia następnego po doręczeniu pozwanej odpisu pozwu. Rozstrzygnięcie o kosztach procesu zapadło na mocy art.102 k.p.c.

W apelacji od tego wyroku w części oddalającej roszczenie o zapłatę kwoty 32.204,10zł oraz w części rozstrzygającej o odsetkach, powodowie zarzucili błędne ustalenie wartości koniecznych robót zabezpieczających budynek mieszkalny przed skutkami eksploatacji górniczej poprzez pominięcie dodatkowych robót polegających na wymianie gruntu pod częścią mieszkalną budynku, co doprowadziło do naruszenia art.361 § 2 k.c. w związku z art.92 i 99 ustawy z 4 lutego 1994r. Prawo geologiczne i górnicze poprzez zasądzenie kosztów zabezpieczenia tego obiektu zaniżonych o 32.204,10zł. Ponadto zarzucili naruszenie art.286 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii kolejnego biegłego z zakresu budownictwa i szkód górniczych w celu ustalenia związku między koniecznością dokonania wymiany gruntu a projektowaną eksploatacją górniczą, skoro w tym zakresie wystąpiła różnica stanowisk pomiędzy opinią biegłego T. W. i prywatnymi opiniami a oceną dokonaną przez Instytut (...), przez co nie zostały wyjaśnione wszystkie okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Niezależnie od tego powodowie zarzucili naruszenie art.455 k.c. poprzez jego niezastosowanie i zasądzenie odsetek od dnia wniesienia pozwu zamiast od następnego dnia po skonkretyzowaniu przez nich roszczenia o zwrot kosztów zabezpieczenia, co nastąpiło w dniu 31 grudnia 2011r. poprzez przedłożenie kosztorysu szczegółowego. W oparciu o przedstawione zarzuty powodowie domagali się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie na ich rzecz kwoty 100.051,10zł wraz z ustawowymi odsetkami od 2 stycznia 2012r. oraz kosztami postępowania za obie instancje.

Pozwana domagała się oddalenia apelacji i zasądzenia kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje.

Ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego są prawidłowe, wobec czego Sąd Apelacyjny akceptuje te ustalenia i czyni własnymi. Okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy w znacznej mierze były zresztą pomiędzy stronami bezsporne, a w części, w jakiej dotyczą zakresu niezbędnych zabezpieczeń i kosztów ich wykonania, znajdowały pełne oparcie w zgromadzonych dowodach, które poddano ocenie spełniającej wszystkie wymogi, o jakich mowa w art.233 § 1 k.p.c.

Podstawą dokonania powyższych ustaleń stała się opinia Instytutu (...) Oddział w K., którą Sąd Okręgowy uznał za rzetelną i zgodną z zasadami wiedzy fachowej. Wprawdzie biegli dopuścili się omyłki w opinii zasadniczej, jednak w wyniku zarzutów powodów została ona skorygowana. Słusznie przy tym uznał Sąd Okręgowy, że okoliczność ta nie może stanowić podstawy do przyjęcia, iż nie dzieląc stanowiska powodów co do drugiego ze zgłoszonych zarzutów opiniujący działali nierzetelnie. Odmienne niż oczekują tego skarżący, omawiana opinia nie może

zostać pozbawiona walorów dowodowych z tej tylko przyczyny, że sporne pomiędzy stronami zagadnienie (to jest konieczność wymiany gruntu od budynkiem mieszkalnym) zostało inaczej ocenione w opinii biegłego T. W., jak i w opiniach prywatnych, zresztą sprzecznych ze sobą w wielu aspektach. Jak już wskazał Sąd Okręgowy, pierwsza sporządzona w sprawie opinia autorstwa biegłego T. W. została pominięta z uwagi na daleko idące zmiany stanowiska biegłego, brak precyzji wypowiedzi oraz ostatecznie kwestionowanie prawidłowości wykonanych prac zabezpieczających. Skoro sami powodowie zasadnie kwestionowali fachowość i rzetelność poprzedniej opinii, obecnie nie mogą skutecznie czynić jej podstawą zarzutów apelacji.

Ponieważ opinia Instytutu (...) została oceniona jako rzetelna i fachowa, słusznie uznał Sąd Okręgowy, iż nie zachodzi potrzeba dalszego uzupełniania materiału dowodowego. Oddalenie wniosku powodów o dopuszczenie dowodu z kolejnej opinii biegłego nie prowadziło zatem do naruszenia art.286 k.p.c., jak zarzucono w apelacji.

Pomiędzy stronami sporna pozostawała jedynie kwestia konieczności wymiany gruntu pod budynkiem mieszkalnym. Powodowie twierdzili, że wykonanie związanych z tym prac, a w konsekwencji poniesienie dalszych kosztów, było konieczne celem zabezpieczenia budynku przed wpływami eksploatacji górniczej. Odnosząc się do tego twierdzenia powodów biegli z Instytutu (...) jednoznacznie wskazali, że wymiana gruntu pod częścią mieszkalną budynku była konieczna z uwagi na zbyt małą nośność oraz niejednorodność gruntu znajdującego się w poziomie posadowienia i że prace te należałoby wykonać również na terenach nie objętych eksploatacją górniczą (opinia (...) k.539). Jak natomiast wynika z opinii uzupełniającej tego Instytutu, w poziomie posadowienia części mieszkalnej budynku znajdowały się piaski drobne i pylaste z przekładkami z gliny miękkoplastycznej, a posadowienie budynku na takim gruncie jest rozwiązaniem wysoce niekorzystnym ponieważ mogłoby doprowadzić do uplastycznienia się gruntu pod fundamentem, a także nierównomiernego lub zwiększonego osiadania budynku. W opinii wskazano też, że jedynym rozwiązaniem tego problemu jest wymiana gruntu na nośny i to niezależnie od wpływów górniczych (opinia uzupełniająca, k.597).

Skoro z uwagi na potencjalne zagrożenie nierównomiernym lub zwiększonym osiadaniem budynku wywołane właściwościami gruntu powodowie i tak byliby zmuszeni do dokonania jego wymiany, poniesione w związku z tymi pracami koszty nie mogą być traktowane jako koszty zabezpieczeń przez wpływami eksploatacji górniczej. W tych okolicznościach, skoro nie zachodzi przesłanka związku przyczynowego, o jakiej mowa w art.361 § 1 k.c., poniesione przez powodów koszty wymiany gruntu nie stanowią uszczerbku w rozumieniu art.361 § 2 k.c., do naprawienia którego pozwana byłaby zobligowana po myśli powołanych wyżej przepisów ustawy z 4 lutego 1994r. Prawo geologiczne i górnicze. Oddalając powództwo w tym zakresie Sąd Okręgowy nie dopuścił się zatem naruszenia prawa materialnego, a odmienna ocena skarżących nie znajduje jurydycznego oparcia.

Apelacja musi jednak odnieść skutek w części, w jakiej kwestionuje rozstrzygnięcie o odsetkach. Sąd Okręgowy uznał, że dochodzone roszczenie stało się wymagalne z chwilą doręczenia pozwanej odpisu pozwu, wobec czego zasądził odsetki wskazanej w wyroku kwoty od dnia następnego po tej dacie (a nie jak wskazano w apelacji, od dnia wniesienia pozwu). Z niespornych okoliczności sprawy wynika jednak, że powodowie wystąpili do pozwanej o zwrot kosztów zabezpieczeń w dniu 5 grudnia 2011r., a w dniu 30 grudnia 2011r. wniosek ten sprecyzowali poprzez przedstawienie kosztorysu powykonawczego. Czynność ta winna być potraktowana jako wezwanie do zapłaty w rozumieniu art.455 k.c. jako że przedstawione dokumenty stanowiły wystarczającą podstawę aby pozwana mogła zapoznać się z żądaniem zapłaty i jego szczegółowym uzasadnieniem. Ponieważ we wniosku nie wskazano terminu spełnienia świadczenia, pozwana była zobowiązana uczynić zadość temu wezwaniu niezwłocznie. W realiach niniejszej sprawy termin ten – z uwagi na konieczność analizy kosztorysu – nie powinien przekroczyć 14 dni. Po jego upływie, to jest od 14 stycznia 2012r., pozwana popadła w opóźnienie w rozumieniu art.481 k.c. co czyniło słusznym żądanie zasądzenia odsetek i ostatecznie prowadzić musiało do zmiany zaskarżonego rozstrzygnięcia w tej części.

Z podanych wyżej względów na mocy art.386 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny uwzględnił apelację w części, w jakiej okazała się zasadna, a w pozostałym zakresie orzekł o jej oddaleniu na podstawie art.385 k.p.c. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego zapadło na mocy art.100 zdanie drugie k.p.c. w związku z § 6 pkt 5 i § 12 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych

oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz.U. z 2013, poz.490) w związku z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015r., poz.1804). Ponieważ powodowie utrzymali się ze swym żądaniem w niewielkiej części, zasadnym było obciążenie ich kosztami postępowania apelacyjnego w pełnym zakresie. Nie zachodziły też okoliczności, jakie legły u podstaw wydanego przez Sąd Okręgowy rozstrzygnięcia o kosztach procesu, to jest oparte na prywatnej opinii przekonanie o słuszności roszczenia ponieważ sporządzona w toku postępowania pierwszoinstancyjnego opinia biegłych w jednoznaczny sposób wyjaśniała sporne pomiędzy stronami zagadnienia.

SSA Aleksandra Janas SSA Iwona Wilk SSA Grzegorz Stojek